

Victoria suyollarındaki mavi-yeşil yosunlar: sağlığını korumak

Mavi-yeşil yosunlar nedir?

Mavi-yeşil yosunlar (siyanobakteriler), tek başlarına veya koloniler halinde türeyen bakteriyel organizmalardır ve dereler, ırmaklar, göller ve sulak alanlar dâhil hemen hemen tüm su ekosistemlerinde bulunurlar. Belirli çevresel koşullarda sayıları hızla artabilir ve çiçekleri (veya kir tabakaları) su yüzeyinde baştanbaşa kolayca görülebilir. Çiçekleri koyu yeşilden sarımtırak kahverengiye kadar değişir. Bu çiçekler yeni bir olgu değildir ve yüzyıllardır tüm dünyada oluştukları bilinmektedir. Kimi mavi-yeşil yosun türleri, insanlar ve hayvanlar için zararlı olan zehirler üretir.

Mavi-yeşil yosun zehirlerine nasıl maruz kalabilirim?

Mavi-yeşil yosun zehirlerine şu yollarla maruz kalınabilir:

- kulaklar, gözler, ağız, burun ve boğaz gibi maruz kalmış hassas organlarla doğrudan temas
- etkilenmiş suyun kaza sonucu yutulması
- su kabarcıklarını ve havaçözütleri solumak ve
- etkilenmiş deniz yiyeceklerini yemek.

Özellikle, görülebilir kir tabakalarının veya rengi bozulmuş suyun bulunduğu alanlarda yosundan etkilenmiş suya maruz kalmaktan kaçının. Eğlence amaçlı kullanıcılar için en büyük riski yosun yüzeyli kir tabakaları yaratır. Bunlar, yerleşim eğilimi gösteren mavi-yeşil yosun birikintilerinde, suyu eğlence amacıyla kullananların, çocukların ve köpeklerin suya girdiklerinde temas ettikleri kıyı şeritlerinde yoğunlaşır.

Etkilenmiş alanlardaki tüm bilgilendirme işaretlerindeki tavsiyelere uyun ve yetkililerin artık bir risk olmadığını bildirmelerine değin suyla temastan kaçının. Yerel suyolunuzun mavi-yeşil yosundan etkilenmiş olabileceğinden kuşulanıyorsanız, daha fazla tavsiye için suyolu müdürü ile ilişkiye geçin veya Victoria Acil Olaylar ve Uyarılar internet sitesine <http://emergency.vic.gov.au/respond/> adresinden girip kontrol edin.

Su ile temastan sonra bunun sağlıksal etkileri hakkında endişeleri olanlar tıbbi tavsiye almalıdır.

Mavi-yeşil yosunun sağlık üzerindeki etkileri nelerdir?

Suyollarının düzenli olarak izlenmesi yosun çiçeklerini belirler ve düzeyleri yüksekse, halka uyarı çıkarılır. Yüksek mavi-yeşil yosun düzeyinden etkilenmiş suyun insanlar ve hayvanlar için sağlıksal etkileri olabilir.

Kimi mavi-yeşil yosun türleri, yutulduklarında, nefesle içe çekildiklerinde veya ciltle doğrudan temas oluşturdıklarında insanlar ve hayvanlar için zararlı olan zehirler üretir. Ciltle temas cilt ve göz tahrişlerine hafif solunum etkilerine ve yüksek ateş benzeri belirtilere neden olabilir. Zehirleri içeren etkilenmiş suyu içmek, kusma, ishal, ateş ve baş ağrısı gibi mide-bağırsak yangılarına neden olabilir. Mavi-yeşil yosunun ürettiği zehirler ayrıca karaciğer ve sinir sistemini de etkileyebilir. Sağlığınızdaki endişe duyuyorsanız, tıbbi tavsiye alın.

Evcil hayvanlar ve besi hayvanları temastan sonra hasta olabilirler. Hayvanlarınızın hasta olduğundan endişeleniyorsanız, veterinerden tavsiye alın.

Çocuklar mavi-yeşil yosuna karşı yetişkinlerden daha mı korunmasızdır?

Çocuklar, kiloları daha az olduğundan zehirlerin etkilerine karşı daha duyarlıdır. Ciltleri yetişkinlerinkinden daha hassastır ve cilt tahrişinden daha çok sıkıntı çekerler. Çocuklar ayrıca, suyun yutulmasını veya içe çekilmesini

olanaklı kılan etkinliklere kendilerini daha çok kaptırır. Çocuklar, herhangi bir su kaynağında yüzerken daima gözetim altında olmalıdır.

Etkilenmiş su ile temasım olursa ne yapmalıyım?

Temas olursa, sahile çıktığınızda, etkilenmiş giysileri çıkarın ve temiz su ile adamakıllı yıkayın. Dalma giysileri, yeniden giyilmeden önce, yosununun izlerini çıkarmak için, iyice durulanmalıdır.

Yüzebilir ve diğer su sporlarını yapabilir miyim?

Etkilenmiş suyla doğrudan temas ile sonuçlanan yüzme ve su kayağı, şişirilen botlar ve 'donut'lar dâhil herhangi bir su sporu ya da etkinliği, tavsiye edilmemektedir.

Köpeğim mavi-yeşil yosundan etkilenmiş suda yüzebilir mi?

Köpekler, bazı mavi-yeşil yosun türleri ile temastan zehirlenebilir veya ölebilir. Köpeğinizin yosundan etkilenmiş alanlarda yüzmesine veya su içmesine izin vermeyin. Su ile temasları olursa, onları temiz su ile iyice yıkayın ve yosun tortusu ile tımarlanmalarını ve bunu yutmalarını engellemek için kurulayın. Endişe duyarsanız, veterinerden tavsiye alın.

Mavi-yeşil yosundan etkilenmiş suda yakalanan balığı yiyebilir miyim?

Yosundan etkilenmiş alanlardan herhangi bir midye, kerevit veya tatlı su istakozu yememelisiniz. Yakalanan balıklar temiz su ile yıkanmalı, temizlenmeli, ayıklanmalı ve iç organları atılmalı ve yenilmemelidir. Hayvanların bu balıkların iç organlarını yememesine dikkat edilmelidir.

Çiçekler öldüğünde ve kırılmaya başladığında, sudaki oksijeni tüketebilirler. Sudaki oksijen miktarı çok azalırsa balıklar boğulabilir. Ölmüş, ölmekte olan veya düzensizce yüzen balıklara dokunulmamalı ve bunlar yenmemelidir. Balık ölümü vakasını 1300 EPA VIC (1300 372 842) numaradan Environment Protection Authority'ye bildirebilirsiniz.

Sağlanan toplum içme suyu içmek için güvenli mi?

Su sağlayıcılar, kent suyuna mavi-yeşil yosun zehirleri karışması risklerini denetlemek için su arıtma sistemini devreye sokmuştur. Ana borulardaki içme suyunuzun kalitesinden kuşkunuz varsa, yerel su sağlama yetkililerinizle ilişkiye geçin.

Mavi-yeşil yosundan etkilenmiş bir barajdan veya akarsudan arıtılmamış su alıyorum veya depoluyorum, ne yapmalıyım?

Çiçekler dibe oturana kadar suyu kullanmaktan kaçının.

Yüzeyde çiçek görseniz de görmeseniz de, arıtılmamış suyu içmeyin. Arıtılmamış su, yosun çiçeklerinden olası sağlık riskleri sergilemesinin yanı sıra diğer hastalıklara da neden olabilir. Arıtılmamış suyu, yemek hazırlamak, banyo yapmak, duş almak ve dişleri fırçalamak gibi ev içi amaçlar için kullanmayın. **Yosundan etkilenmiş suyu kaynatmak onu güvenli hale getirmeyecektir.**

Etkilenmiş suyu sulama veya besi hayvanları için kullanmayın. Daha fazla bilgi Agriculture Victoria'nın <http://agriculture.vic.gov.au/agriculture/farm-management/soil-and-water/irrigation/blue-green-algae-and-irrigation-water> adresindeki internet sitesinde bulunabilir.

Özel içme suyu tedarikiniz hakkında daha fazla bilgi için Department of Health & Human Services'in <https://www2.health.vic.gov.au/public-health/water/private-drinking-water-supplies> adresindeki internet sitesine başvurun.

Mavi-yeşil yosundan etkilenmiş suyu bahçemde kullanabilir miyim?

Etkilenmiş suyu çimenliklerinizde ve bahçe yataklarınızda kullanmaktan kaçının. Bu, bitkilerin büyümesini etkileyebilir ve ıslak yüzeyle teması olabilecek çocuklar, evcil hayvanlar ve hayvanlar için bir risk oluşturabilir. Sulama ayrıca içe çekilebilen aerosol sprey de üretebilir. Başka bir su kaynağı yoksa, havanın genellikle durgun olduğu akşamlarda uygun gereçler ve su kullanarak aerosol spreyi en düşük düzeye indirin.

Çiçeklenme ne kadar sürer?

Çiçeklenmenin süreceği belirli bir zaman süresi yoktur. Daha sıcak hava, güneş ışığı, yeterli besin düzeyleri ve düşük akış hızı gibi olumlu koşullar sürdüğü müddetçe çiçeklenmeler haftalardan aylara kadar sürebilir. Soğuk, rüzgârlı havalar veya yüksek akış hızı çiçeklenmeyi oldukça azaltabilir veya durdurabilir.

Çiçeklenme oluştuğunda, var olan yosunun türünü, miktarını ve kapsamını izlemek için düzenli testler yapılır. Sonuçlar uyarılarda ve bildirimlerde bulunmak üzere kullanılır.

Yosunun sağlık üzerindeki etkileri ile ilgili daha fazla bilgi

Department of Health and Human Service'in Su Programı ile 1300 761 874 numaralı telefondan ilişkiye geçin.

Victoria Hükümeti, 1 Treasury Place, Melbourne tarafından yetkilendirilmiş ve yayınlanmıştır.

© Victoria Eyaleti, Department of Health and Human Services Mart 2016

www2.health.vic.gov.au/public-health/water sitesinde mevcuttur.